

מי באת

קדוּלָה קְדוּשָׁה
פְּרָמִיטְלָה
בְּנִשְׂאוֹת כ"ק מֶרֶן
אֲדַמּוֹרֶר שְׁלִיט"א

מבאר משנתם של רבותינו הקדושים

גיליון רס"ה ♦ ראש השנה תשפ"ה

ברכת השנים

בהדרת קודש ובנהירו עלאה, נשים אנו מול ארון הקודש באימה, כפרוס השנה הבאה עלינו לטובה, לברך קמאי מלכא קדישא, אבינו רועינו מאור עינינו, אשר מפיו אנו חיים ומתברכים ומי באר לחי אנו שותים, רוח אפינו משיח ה'.

עטרת ראשינו הוד כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ברכת כתיבה והתימה טובה

כי אורך ימים ושנות חיים יוסיפו לך, בכריות גופא ונהורא מעליא לנהלנו באנפאה נהירין קדם משיח צדקנו במהרה בימינו אמן. וזוכה עוד רבות בשנים להישען תחת עץ החיים ולשאוב מבאר הקודש, להשיג המכוון בכל מעשינו לחיי עולם ולחיי שעה.

ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום

בקידה והשתחויו' מול פני הקודש
חברי מערכת מכון 'משיב נפש'

אלו ואלו בהכנת הרבה מכנים

יחד
האיתנים
עם

**משנת
באר לחי**

לידע שגב קדושת אלו הימים
באור פני מלך חיים
בבהירות נפלאה. בהבנה עמוקה.
בהשגה גדולה.

ניתן להשיג בדוכני המכירה
או אצל הר"ר לוי יצחק שר הי"ו 055-6732213

לעטר פתורה פרזא יקורה

טעמו וראו כי טוב ה'. בשנה החולפת הגו תלמידים וחסידים
המטרים על הגיליון מידי שבת בשבתו, בדברי אלקים חיים
מאבינו רועינו כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, כעת יש לך
גם הזדמנות להצטרף ותן הלקט עמדם.

אשר על כן זה הזמן להצטרף ל-

תוכנית המנויים

של מכון 'משיב נפש' ולקבל מידי שבוע קונטרס רבוי אלקים חיים שעדיין לא
נרפסו בספרים. ומה מאה הרבוי בסעודות שבת קודש כשראש המספחה לומר את
דברי התורה הזאת ובניו בשתוליו וזתים סביב לשולחן שותים בנפלא מבאר לחי.
כי מן הבאר ההוא ישקו העדרים.

- 10% הנחה על כל פרשת השבוע
- 10% הנחה על כל פרשת השבוע
- 10% הנחה על כל פרשת השבוע

ושותפות אמת
בהוצאת דברי רבוה"ק

לפרטים והצטרפות ניתן לפנות
אל הר"ר לוי יצחק שר הי"ו
055-6732213

מן הבאר ההיא

מעשה ומדרש מתורת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

להרגיש שהתפילות יתקבלו בזכות כללות ישראל

בתפילה קודם מוסף 'היה עם פיפיות שלוחי עמך בית ישראל, העומדים לבקש תפלה ותחנונים מלפניך על עמך בית ישראל, הורם מה שיאמרו, הבינם מה שידברו, השיבם מה שישאלו' וכו'.

יש לבאר מהו ענין בקשה זו שיוסר השי"ת מה שיאמרו וישאלו, וכי בודים הם מליבם מה לבקש שבשביל זה צריך לבקש לשים דבר בפיהם, הלא עומדים הם לומר ולדבר ולשאל את נוסח התפילה אשר תקנו לנו חכמינו ונדפס במחזורים.

והנראה בהקדם מעשה ידוע בחסיד אחד אשר נסע לשבות בצל רבו כ"ק זקני הרה"ק מראפשיץ זיע"א, וכמובן שהתפלל עמו ובמחיצתו את תפילות יום שבת קודש. והיה כאשר הגיע החזן ל'שוכן עד' ואמר 'בפי ישרים תתרומו', נתחמץ לבו של החסיד הזה בקרבו, כי בוודאי אין הוא נמנה בין הישרים. המשיך החזן ואמר 'ובשפתי צדיקים תתברך', אך שוב התבונן אותו חסיד והתיישב בדעתו כי גם בין אלו אינו ראוי להמנות. ובאומרו 'ובלשון חסידים תתקדש' כל שכן שהרגיש בעצמו שאינו ראוי להימנות ביניהם, שהרי חסיד הוא יותר מצדיק, כי הצדיק כל מעשיו על פי דין, ואילו החסיד מעשיו לפני משורת הדין. וכן הרגיש גם באמירת 'ובקרב קדושים תתהלל', כי מי יאמר זיכיתי לבי. אמנם כאשר אמר החזן 'ובמקהלות רבבות עמך בית ישראל', שקטה רוחו של החסיד, כי התבונן בעצמו כי בין כלל ישראל בוודאי יכול להיחשב שעדיין אינו הגרוע מכל איש ישראל.

זקה"ק חזה ברוח קדשו את כל הנעשה, יהי אחר התפילה כאשר נתיישבו כולם לקידוש יחד עם הרבי, חילק זקה"ק יין למסובים, ובהגיע תורו של אותו חסיד פנה אליו זקה"ק מראפשיץ ואמר לו, פאר א 'מקהלות' יוד קומט א גלאז וויין, [ליהודי הנכלל בין מקהלות עם ישראל מגיע כוס יין]...

ובזה נוכל לפרש הכונה בתפילה 'הורם מה שיאמרו', דתיבת 'מה' רומז לענוה, היינו שהחזן צריך לבקש שיהיה בכל עת בענוה ולא יתגאה כלל ח"ו, שהרי על זה אומר הקדוש ברוך הוא 'אין אני והוא יכולים לדור במדור אחד' (עפ"י סוטה ה.), אך לפעמים יכול לשכוח מענין זה ולהתגאות מעט בלבבו, על כן גם כל הציבור מתפללים ומבקשים עבורו 'היה עם פיפיות שלוחי עמך הורם מה שיאמרו הבינם מה שידברו השיבם מה שיאמרו', כי ג' פעמים 'מה', 'הורם מה שיאמרו', הבינם מה שידברו, השיבם מה שיאמרו, עולה בגימטריה 'קהל' היינו שמבקשים שהחזן יחזיק עצמו בבחינת 'מקהלות יוד' שכל תפילותיו אינם ראויים להתקבל בזכותו כי אם בהיותו נכלל בתפילות כל עם ישראל.

(א' דראש השנה תשס"א)

זכרון קדוש

טובות זכרונות מנגני הקודש

כ"ק מרן אדמו"ר ציס"ע זיע"א (נב)

הנכם באים אלי כיון שלא ראיתם איך היה נראה אצל כ"ק אאמו"ר ציס"ע זצוקלה"ה זיע"א 'ברוך שאמר' בראש השנה... וכמו שפירשו צדיקים על מאמר 'מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי' כי 'יגיעו' הוא לשון נגיעה, שיהיה לנו לכל הפחות נגיעה במעשי אבותינו.

אצל כ"ק אאמו"ר בעת התפילה היו מקומות קבועים לבניו. כי כ"ק אאמו"ר עמד אל מול ארון הקודש, וכסאו לא עמד מאחוריו [כאשר הוא אצלנו] כי אם מצדו הימני אצל ארון הקודש, וכאשר היה רוצה לישב היו מזיזים את הכסא לאחוריו.

והיו לו זמנים קבועים אשר היה לו בהם ענין וטעם להתיישב על כסא דייקא, שהיה יושב בעת אמירת קרבנות, ואחר כך מאחר 'ברוך שאמר' ועד 'כל הנשמה' היה יושב, ובאמירת 'נשמת' היה יושב. ובחזרת הש"ץ בימים הקדושים היה גם כן יושב בכמה זמנים, ובאמירת הפיוטים שבאמצע קדושה [כאשר הוא אצלנו].

וזה תואר המקום: כ"ק אאמו"ר עמד אל מול ארון הקודש וכסאו עמד לצדו הימני - כנזכר, בצד ימין היה עמוד של הש"ץ [שהיה שייך רק בימות החול בתפילות שלא נכנס כ"ק אאמו"ר], ובצד שמאל היה עוד עמוד [סטענדער]. וכך היה סדר מקומותינו: כ"ק אחי שליט"א מרחובות עמד אצל העמוד הימני - לימין כ"ק אאמו"ר, (ולהבחי"ה) כ"ק אחי [זצ"ל] (שליט"א) מקרית גת עמד אצל העמוד השמאלי - לשמאלו של כ"ק אאמו"ר, וכ"ק אחי מביטשקוב זצ"ל היה מקומו אצל גב הכסא של כ"ק אאמו"ר (שעמד במשך התפילה לימינו כנזכר).

והנה הכל תלוי במזל, ומסתמא שהתחשבו בי מן השמים באשר ידעו שלא אזכה לראותו יותר מדי, והיה מקומי קבוע אצל המשענת הימנית של כסאו, כלומר שהיה הסידור שלי עומד על משענת יד הימנית של הכסא, והייתי עומד ופני אל כ"ק אאמו"ר.

סדר אמירת 'ברוך שאמר' היה כמו אצלנו, שהיה כ"ק אאמו"ר אומר לבדו מ'ברוך שאמר' ועד 'ברוך שמו', ואזי היה הציבור חוזר ואומר מ'ברוך שאמר' ועד סיום הברכה, ואחר שסיימו הקהל היה כ"ק אאמו"ר מתחיל 'ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם האל אב הרחמן' עד סיום הברכה. והיה אומר הברכה בכוחות גדולים מאוד, ובשעה שאמר תיבת 'ונגדלך' התכופף ואזי קפץ לאחוריו בערך שלוש מטרים, בלא שום גוזמא, והמשיך ואמר 'ונשבחך'...

וכל כך היה מראה אמירת 'ברוך שאמר' מיוחד, שכך היה הסדר שהיתה אמי הרבנית הצדקנית ע"ה מכינה לכל הילדים שקיות עם מיני מתיקה עבורנו למשך כל התפילה, והיה הדבר אורך זמן שהרי היינו משפחה גדולה, ובהגיע ימים הקדושים הייתי מזרז אותה להכין עבורי השקית ככל המוקדם, כדי שאוכל להספיק לראות את כ"ק אאמו"ר באמירת 'ברוך שאמר'.

אצל כ"ק אאמו"ר לא היו אומרים 'הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו' חזן וקהל, רק היו אומרים כולם יחד בקול רם. וכן גם 'האדרת והאמונה'.

זאת הנני עושה כאבותי, שהנני מתפלל מוסף במהירות. ועדיין הנני זוכר איך ישב כ"ק אאמו"ר ותיאר לנו כיצד היתה נראית התפילה אצל אביו - כ"ק זקני אדמוה"ז זיע"א, שבתפילת מוסף היה מתפלל במהירות יתירה ובגודל המהירות היו שומעים רק 'ונאמר' 'ונאמר'...

(אדר"ה תשס"ח)

כ"ק אאמו"ר ציס"ע זצוקלה"ה זיע"א היה אומר תשליך ב' פעמים. פעם אחת ביום ראש השנה, היה הולך לפרדס שהיה סמוך במרחק כעשר דקות מבית המדרש, ושם אמר תשליך על יד באר [כעין מה שאנו שואבים ממנו במים שלנו], וזאת עשה רק כדי שלא לשנות ממנהג אביו. אמנם ביום י"ג מידות הלך לים ושם שב ואמר תשליך, ובשניהם אמר כל הנוסח.

והנה סיפרו יהודים אשר היו אצל כ"ק זקני אדמוה"ז זיע"א שהיה הולך לתשליך בראש השנה אל נהר אשר קורין 'טיסא', ובדרכו לשם ובחזרתו היו החסידים מנגנים ומרקדים. בעת חזרתו כבר היה חשוך והיו הגויים מוציאים ידיהם מן החלונות ונרות בידיהם להאיר לזקה"ק הדרך.

(מיטאג טיש שבת תשוכה תשע"ד)

פניני באר לחי

פניני קודש מתורת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

הארץ' שגם אחר שיעברו הימים הקדושים הללו, עדיין יישאר הדבר גלוי לנו, 'כי הוא מלך על כל הארץ' גם כשהוא בחינת הסתר פנים חס ושלוש והיצר מפתה אותנו להדיחנו חלילה, גם אז יהיה נגלה עלינו כי הוא מלך ולא יוכל היצר לכסות ידיעה זו.

א' דראש השנה תשס"ז

איתא בשל"ה הקדוש ביאור ענין התקיעה והתרועה, כי התקיעה היא כדי לעורר את החשובים והיראים כי עבורם אין צריך כי אם קול פשוט, ודי בזה לעוררם. אבל התרועה היא נעשית כדי לעורר את פשוטי העם, אשר הם צריכים שיהיה ילילי ילל וקול גניחה כדי שיתעורר לבם לתשובה.

וראיתי לפרש בזה הכתוב (ישעיה נח, א) 'כשופר הרם קולך והגד לעמי פשעם ולבית יעקב חטאתם' שכך נצטווה הנביא בעת שהוא בא לעורר את בני ישראל לתשובה, 'כשופר הרם קולך' שצריך להיות כבחינת השופר לעורר כל אחד לפי צרכו, 'והגד לעמי פשעם'

המשך בעמ' ח'

בפיוט (בקדושת כתר פיוט 'תהלות כבודך') 'להתוודע ולהגלות כי הוא מלך על כל הארץ', ויש לבאר מהו 'להתוודע ולהגלות כי הוא מלך על כל הארץ' וכי מה חידוש יש כאן שהוא מלך על כל הארץ, הלא בכל יום אנו אומרים ומעידים 'ואשר לו הכה והממשלה בעליונים ובתחתונים לעשות בהם כרצונו', ולפניו יתברך קיימים מלאכים שרפים חיות ואופני הקודש וכל צבא השמים אשר עובדים לפניו ומשתחוים לפניו באימה ביראה ברתת ובזיע, ומהו החידוש 'כי הוא מלך על כל הארץ'.

אך יש לומר דהנה המלאכים השרפים ואופני הקודש אין להם יצר הרע המסית ומדיח אותם, ועל כן אין חידוש במה שהשי"ת הוא מלך עליהם. אבל אנחנו קרוצי חומר, יש לנו יצר הרע המסית אותנו להדיחנו מעבודתו יתברך, ועל זה אנו מבקשים 'להתוודע ולהגלות כי הוא מלך על כל הארץ' דייקא, כי בשמים אינו חידוש.

ועוד יש בזה, כי בראש השנה מאיר לנו השגה והבנה כי השי"ת הוא מלך, אבל העיקר הוא 'להתוודע ולהגלות כי הוא מלך על כל

תורת רבותינו

פתגמין קדישין מרבה"ק

אצל הקדוש ברוך הוא. וכן אנחנו אומרים בתפילה בראש השנה (מוסף לש"צ): "הרחום ומקדים רחמים לרוגז", כי ברגע אחד נעשה הדבר והפוכו, שאין הפה יכול לדבר והאוזן לשמוע.

כי מידת החסד הוא על הטובים שלא חטאו, כמו שנאמר (דברים ה, י) "ועושה חסד לאוהביו ולשומרי מצוותיו", ועוד נאמר (ירמ' לא, ב) "אהבת עולם אהבתך על כן משכתיך חסד". אבל מידת הרחמים אינו כן, ומתנהג ברחמים על כולם, כמו שכתוב (תהילים קמ"ה, ט) "ורחמיו על כל מעשיו", טובים ובינונים, ואינם טובים ח"ו. ולכן אנו אומרים (בסליחות) "א-ל מלך יושב על כסא רחמים", כי האדם צריך לשפוט את עצמו לבינוני, ולבקש שישפוט אותנו ברחמים, ומתנהג בחסידות לעשות עמנו לפני משורת הדין, ואז מוחל עוונות עמו. ואצל הקב"ה נאמר (הושע ב, כא) "וארשתוך לי בצדק ובמשפט ובחסד וברחמים", כי הוא כביכול יש לו כח לומר נגד כל המדריוגות לצדיקים ולבינונים בכל המידות.

יד אהרן

שבת תשובה

שבת תשובה, או שבת שובה כפי שקורין בהפטרה, יש בו שלשה דברים מיוחדים. א' השבת הראשונה של השנה, ב' שבת תשובה ואמר זקני הרה"ק בעל 'באר מים חיים' זיע"א שכל שבת הוא שבת תשובה ושבת ראשי תיבות ש'בת ב'ו' ת'שוב. ג' עפ"י דאיתא בזוהר הקדוש (ח"ב פח, א) כל ברכאן דלעילא ותתא ביזמא שביעאה תליין, ובשבווע זה הרי נמצא יום הקדוש, הרי שיש לשבת זו חשיבות מיוחדת ומשולשת.

ארבעה ארזים

תניא רבי אליעזר אומר בתשרי נברא העולם (ר"ה י:).

הנה יש לומר בזה, כי התורה הקדושה היא נצחית וקיימת, ומלמדנו מידותיו של הקב"ה, כי ידוע אשר העולם נברא בראש השנה (ר"ה יא:), ומלת 'עולם' מרומז על האדם שנקרא עולם קטן, וכל העולם תלוי במעשה האדם התחתון, כי העולם בעצמו היינו החלל והאוויר שנבראו לא יחטאו, ורק על האדם נאמר 'ראה שאין העולם מתקיים בדין'.

ידוע שכמו שהיה אז בשעת בריאת העולם כן יהיה לעולמי עד, וכמו שאדם הראשון עשה תשובה בראש השנה, ונתקבל בתשובה לפני השם יתברך, כן הבטיח השם יתברך לעשות לנו בראש השנה, ויקבלנו בתשובה. וכמו שאמרו חז"ל (עיי' סוטה לד.) בכל מקום האבות הם סימן לבנים, וכל מעשיהם ופעולתם שפעלו בעולם כן הניחו לנו לסימן - שכן יתנהג עמנו השם יתברך תמיד.

ובכל שנה ושנה בעת בא לשפוט את הארץ ביום ראש השנה, אז הקדוש ברוך הוא יושב על כסא דין לדון את ישראל, ורואה שאין העולם מתקיים, ומרחם על הבריות ברגע הזאת ממש, ועומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים. ולא תעלה על דעת האדם הדברים כפשטן, שיש ב' כסאות ח"ו, אלא הכסא בעצמה נתהפכה מדין לרחמים בכח הרצון הבורא ברוך הוא, ואין זה כדבר גשמי ח"ו, אלא הרצון והחיות העליון, אשר אי אפשר לאדם פשוט להבין הדבר, ואדרבה הרצון השני הוא קודם.

וכן הדין בשלחן ערוך (ח"מ סי' י"ב ס"ב) כשבאים בעלי דינים לדון טרם התחלת הדין, מחויב הדין לומר לבעל הדין ביצעו, והיינו שכוונתו תהיה לעורר רחמים ביניהם ולבטל הדין. וכביכול כן הוא

באר ליה

ד"ר ח' מ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

מתוך דברי אלקים חיים - א' דראש השנה תשפ"ב

מעלת התמימות והישרות

אך דבר זה צריך לזכור, כי בביאור 'אל תשיבני ריקם מלפניך' יש לומר עוד, כי 'ריקם' אותיות 'קריים', ובלשונונו הוא דרך עקש ופתלתול, יש אנשים אשר הולכים תמיד בדרך עקמומית, תמיד יש להם מענה לשון, תמיד יש להם תשובה לענות על מה שיאמרו להם, תמיד הם מבינים יותר מכל אחד. זה אינו שכל, זה אינו הגיון, זה אינו ישר, זהו 'קריים', זוהי עקמומיות, ועל זה אנו מבקשים 'אל תשיבני ריקם מלפניך' שלא נהיה חס ושלום כאותם ההולכים בדרך עקש, מ'זאל נישט זיין קריים.

למה זה תעשה כן, מדוע לא תחשוב בשכל הישר ועל פי סברא. וזהו 'אל תשיבני ריקם', וכי מה תועלת יהיה לך מזה, הלא לא תשאר ממך מזכרת בעולם הזה, ואם תהיה איזו מזכרת לא יהיה כי אם 'מזכרת עון'. וכל שכן לעולם הבא שלא יהיה לך מזה שום ריוח.

ואף גם זאת אנו מבקשים 'אל תשיבני ריקם מלפניך' שלא נהיה כלל נצמדים לאנשים כאלו, שלא נהיה בסמיכות אליהם ולא נתחבר עמם, פן נעשה גם אנו הולכים בדרך עקמומית, כי צריך ללכת בדרך הנכוחה והישרה.

היום כותבים על המצבות תוארים שונים ומשונים עד בלי די, ועושים מצבות גדולות ומלאים בשורות ובאותיות, [ואף שלא ידע איש את קבורתו של משה רבינו, וכמובן ששום אחד לא ראה מצבתו, אף על פי כן מובטחני שגם על מצבתו של משה רבינו לא נכתבו תוארים רבים כל כך כמו שכותבים היום על המצבות]. אמנם בשנים קדמוניות, כאשר כתבו על המצבות אך תוארים אחדים, כאשר רצו לבטא ולתאר איש שהיה הערליכער איד, היו כותבים עליו 'איש תם וישר', וזה היה תואר נכבד מאוד, כי הדבר הגדול ביותר שאפשר לומר על האדם הוא 'איש תם וישר'.

וזוהי האמת, כי אלו אשר הם מהלכים בדרך עקלקלות, אלו אשר הם 'קריים', הם חושבים שמדת התם היא שלילית. אך זה אינו, כי התם איננו מטומטם, התם איננו שוטה, אדרבה התם הוא משכיל ומבין שאין צריך להבין הכל, ובוחר להשתמש בשכלו באופן הישר ולילך בישרות ובתמימות. ואותם אנשים לא עלתה בידם כלום, וכמו שהיה מטבע לשון שאמרו 'חכם חכם, אבל עדיין נשאר שוטה' [קלוג קלוג, אבער נאך אלץ א שוטה]. התם אינו מזלזל בדבריו הוריו ומוריו, באומרו שהם 'פאנאטיים', שהם מאנשי הדור הישן ואינם מבינים, התם אינו מזלזל בדברי רבו. התם מקשיב לדבריהם. וזהו הדבר החשוב ביותר לאדם, ללכת בדרך הנכוחה, להתנהג עם שכל הישר ולא להתחכם. המתחכם, הוא הוא השוטה, כי אינו הולך ומתנהג עם שכל הישר.

פעמים רבות יארע לאדם שיחשוב ויתבונן בענין זה, כי הנה האדם הוא 'ריאל' ומביט סביבותיו ומתבונן על הסובבים אותו, והרבה פעמים יקשה לו, מה שכבר הקשו בגמרא (ברכות ז.) 'מפני מה יש צדיק וטוב לו, ויש צדיק ורע לו. יש רשע וטוב לו, ויש רשע ורע לו'. האדם חי בין בני אדם, והוא רואה שיש אנשי רשע המצליחים, ויש צדיקים והולכים בדרכי הש"ת אשר אינם מצליחים, והדבר קשה לו ביותר, ואינו מצליח להבין איך יתכן הדבר.

אמנם הדבר הטוב ביותר שיוכל האדם להבין הוא שאין מבינים הכל, אין אנו מבינים מעשי הש"ת וחשבונותיו. החכמה הגדולה ביותר היא להבין דבר זה. אי אפשר להבין את כל החשבונות. והעיקר הוא להאמין בתמימות למה שאומרים ההורים ומורים, להאמין בתמימות למה שאומר המורה דרך. להאמין בתמימות בכל הי"ג אני מאמין.

לא הכל אפשר להבין, על דרך משל בענין האמונה בתחיית המתים,

בזכות השמחה יש קיום לעולם

במשנה (ראש השנה טז.) 'וכל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון', ובגמרא (שם יח.) אמרו כמה פירושים בזה, והראשון שהוא כבני אמרנא, ככבשים הללו היוצאים למעשר בהמה, שמעבירים אותם בפתח צר ואין יכולים לעבור כי אם אחד אחד. ואיתא שם עוד כמה פירושים, ותכליתם שעוברים כל באי עולם כל אחד ואחד לפני הש"ת.

וזקה"ק בעל דבר חיים מנאדבורנא זיע"א פירש דאיתא בגמרא [יומא כח.] שהרואה אומר 'האיר פני מזרח עד שבחברון, וברש"י הביא הטעם שמזכירין שם העיר חברון, כדי להזכיר ישני חברון ולעורר זכותם האבות הקדושים הטמונים שם. והנה בגמרא (סוכה מה:) אמר רבי שמעון בן יוחאי יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין מיום שנבראתי עד עתה, ואילמלי אליעזר בני עמי [יכול אני לפטור לא רק מיום שנבראתי, אלא] מיום שנברא העולם ועד עתה, עד כאן. ובה פירש מה שאמרו חז"ל שבראש השנה 'וכל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון' להזכיר זכות רבי שמעון בר יוחאי ורבי אלעזר בנו הטמונים באתרא קדישא מרון, כי ביום הדין חפצים להליץ על כל באי עולם בזכות רבי שמעון בר יוחאי שאמר 'כול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין'. עכתדה"ק.

ויש לפרש באופן אחר 'וכל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון', כמו 'מרון' הוא לשון שמחה, כמו 'רון שיר ושבח', שבזכות מדת השמחה והרון, עוברין כל באי עולם ויש להם קיום.

קיום העולם בזכות הריקנים שבישראל

גם יש לפרש 'וכל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון', דתיבת 'מרון' אותיות 'רמון', ואיתא בגמרא (ברכות נו.) על הפסוק (שיר השירים ד, ג) 'כפלה הרמון רקתך' אלו ישראל שאפילו ריקנין שבה מלאין מצוות כרמון. וזהו 'וכל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון' שבזכות הריקנין שבה ניצולים כל באי עולם, כי 'וכל באי עולם' אין המכוון רק על ישראל אלא על כל העולם כולו, שגדול כוחם והשפעתם להציל את כל העולם כולו.

כי הרי העולם מלא כל כך ברשעות, הרבה כל כך רוע יש בעולם, בכל דור ודור היתה לכל הפחות אומה אחת אשר הציקה והזיקה לבני ישראל, ואיך יתכן שעדיין יש לעולם קיום, איך עדיין הם עוברין לפניו ונשארים בעולם. אך זהו רק בזכות הריקנין שבה, כי כל כך גדולה חשיבותם של ישראל. וזהו לימוד זכות גדול על ישראל שבזכות היהודים הפשוטים ואיני רוצה לומר הגרועים, יש קיום לגוי הטוב ביותר. שאין צריך אפילו לזכות צדיקי הדור בעבור קיום העולם, שדי אפילו בזכות הריקנין כדי להציל את כל העולם כולו ולקיימו.

וזה עלה בדעתי [הרבה פעמים בעת התפילה] 'אל תשיבני ריקם מלפניך', הנאמר עתה סליחות, וגם נאמר בשמונה עשרה בכל יום, 'ומלפניך מלכנו ריקם אל תשיבנו' פירוש בזכות אלו הריקנין, שאין צריך אפילו זכות הצדיקים הגדולים ומעשיהם, כי אפילו רק בזכות הריקנין המלאים מצוות כרמון, בזכותם לבד כבר די, ובעבורם הנני מבקש 'אל תשיבני ריקם מלפניך'.

וכך אמרו צדיקים הלוואי שנאהב את הצדיק הגדול ביותר, באותה מדת אהבה כמו שהש"ת אוהב את הרשע שבישראל, [ואיני רוצה לבטא הרשע שהוא בשפל המדרגה, על כן אומר, פארקערט ווי דער העכסטער רשע איד], עד כאן. וזהו הענין המדובר בגודל כח נשמת ישראל, כי אפילו הריקנין שבה מלאים מצוות כרמון, והש"ת אוהב אותם, עד כדי כך באופן שאנו איננו אוהבים את הצדיק הגדול ביותר. וממילא די אפילו רק בזכות הריקנין בשביל 'וכל באי עולם עוברין לפניו'. אבל עכשיו בראש השנה שהיה מחילת עוונות, הרי כבר אינם ריקנים כלל.

באר להי

ד"ר ח'מ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ובירכו לבני ישראל על צרכיהם ונתקיימו דבריהם. אבל כ"ק אאמו"ר לא היה צריך לעשות מאומה, אי אפשר לתאר ולשער כלל מה שהיה אצלו, הוא לא היה צריך לעשות שום פעולה, רק בזה לבד שאמר ויצא הדבר מפיו מיד נתקיים, שהיה אצלו ממש בחינה זו של 'ותגור אומר ויקם לך' (איוב כב, כח), כדרך שהיה אצל תלמידי הבעל שם, באופן נפלא מאוד ובהיקף שלא היה עוד כמותו. והיו באים אליו מכל העולם ממש, ולא רק אחד או שניים כי אם עשרות ומאות ואלפים. עד היום בתקופות שיש געזעגענען כמעט שלא יעברו כמה ימים שלא יכנס אלי אדם ויספר איזה מעשה שהיה עם כ"ק אאמו"ר, בו או בקרוב משפחתו.

ואיני יודע אם היה כח זה רק מצד שברכו אביו בעת המלחמה, בימי הזעם, בעת פרידתם על הרכבת, שאמר לו 'הברכות נתונות בידך'. או שהיה כוחו מצד זכות אבותיו הקדושים, או מצד עבודותיו הנשגבות, או שהוא מתנה מן השמים, ואם מצד זכותים אחרים.

אולם כ"ק אאמו"ר היה בעת המלחמה במחנות, ומיד אחר המלחמה היה נוסע למינכן, אף שמשם יצא כל הרוע הזה שחוהה הוא בעצמו מהם על בשרו על דמו ועל עצמותיו, והיה משתמש בכלים המיוצרים בדייטשלאנד. אין לכם שום השגה בענין זה, רוב בני אדם בימים ההם לא היו משתמשים בדברים המיוצרים בדייטשלאנד, שהיו כמה מיני דברים המיוצרים שם, על דרך משל היה מכונת כביסה שקראו 'בוש' והיה מיוצר שם. רוב בני אדם לא הואילו להשתמש בדברים המיוצרים בארץ ההיא, מחמת כעס ומרירותם על שנות הזעם, ומחמת שלא רצו לתמוך ולסייע למדינה ההיא כמה שיקנו את תוצרתם. אבל לעומת אנשי דורו, כ"ק אאמו"ר השתמש בדברים המיוצרים שם. והפירוש בזה שלא היה זה מחמת שלא הכאיבו לו, שהרי הם הרגו את כל בני משפחתו, אלא מחמת שאחו שהם אינם כי אם השליח והמקל, והשי"ת הוא שעשה מה שעשה, אף שאין אנו מבינים טעם הדבר וסיבתו.

היה אז נידון גדול אם להסכים לקחת מהם ה'שילומים', והרבה בני אדם לא חפצו בזה, ואף התנגדו לעצם הדבר, כי היתה ההרגשה שבזה הם חושבים לפצות אותם על השנים ההם, על הצער ועל הנזק שעשו, על החיים הרבים שנטלו, וכמובן שאי אפשר לפצות על זה, ולכן לא לקחו המעות. אבל כ"ק אאמו"ר היה מעודד בני אדם לקחת את מעות ה'שילומים' מדייטשלאנד, [והתבטא בזה אז פון א חזיר איז א מצוה א האר אויס רייסן], ואמר שצריך לקחת מהם כמה שיותר. וגם השתמש בדברים המיוצרים שם, ונסע לשם מיד אחר המלחמה. והפירוש בזה הוא כאשר אמרנו, שאחו שהם היו המקל, ואף שבוודאי גדלה רשותם, אבל השי"ת הוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים.

ועוד זאת שכל אלו שעברו את אושוויץ וחזרו משם, כמעט שלא היו יכולים לישן בלילה בלא איזה רפואות ואמצעים שיניחו להם לישן, מחמת שהיו נזכרים בכל עת בקולות ובמחזות האיומים אשר היו שם. ואילו על כ"ק אאמו"ר לא היה ניכר מאומה, רק מיד אחר המלחמה חזר לחיות כסדרן.

ופעם אחת התבטא בענין זה שמימיו לא היה לו שום תרעומות על הקדוש ברוך הוא, ואפילו בעת שהיה במחנות, אף פעם לא היה לו שום תרעומות על השי"ת כביכול. ולדעתי גם זה היה סוד כוחו הגדול, מה שלא היה לו תרעומות על הקדוש ברוך הוא.

השנה היתה מלווה בקשיים שונים. אבל נראה לי העצה להמתיק הכל, על ידי שלא יהיה לנו תרעומות חס ושלום, שנדע ונאמין שכל מעשיו ופעולותיו הם לטובה, ואין אנו מבינים עומק חשבונותיו. אבל נבקש על העתיד שיהיה טוב הנראה והנגלה, ובעבור שלא יהיה לנו תרעומות, נפעל הכל לטובה. ויהיה לכולנו כתיבה וחתומה טובה, ונזכה למחילת עוונות, שהשי"ת יעניק לנו וימחול לנו ולא יקח מאתנו [זאל אונז געבן און פאר-געבן און קיינמאל נישט אוועק געמען], ושנשיג המכוון בכל מעשינו לחיי עולם ולחיי שעה.

אשר אנו מברכים ג' פעמים בכל יום 'מוחיה המתים', המתחכם וההולך בדרך עקום ישאל וכי איך יתכן כזאת, איך יוכל דבר זה להתקבל על השכל, וכי ראה אי מי מת אשר קם לתחייה ומקיץ משנתו העולמית, ובפרט אחר שהניחו עליו מצבה גדולה כזאת במשקל רב כל כך ואיך יוכל להרימה... הלא הוא רחוק מן השכל ואינו מתקבל על הדעת. אמנם על האדם צריך להבין ולזכור כי מה שאינך מבין אינו מוכרח שלא יהיה כן.

לפני כשלושים שנה אם היו אומרים לאדם שיהיה אופן וטענאלאגיע אשר ידע היכן נמצא האדם בכל עת ובכל רגע, בוודאי היו מביטים באומר כן כעל אדם היורד מדעתו, [ואפילו אני שהייתי יודע ומכיר מהנעשה בעולם, והבנתי איך העולם מתקדם, גם אני לא העליתי בדעתי שיהיה כדבר הזה, וגם אני הייתי מחשיב את האומר כן לשוטה]. כי זה היה מובן ומתקבל על הדעת, לאלו בני אדם אשר דעתם רחבה ומבינים היו שעתיד העולם להתפתח מאוד, שיהיה כלי אשר יוכל לעשות תכנית לנסיעה, ולצייר מפה ולשרטט בה הדרך המעולה הנכונה והקצרה ביותר לבוא מן המקום אשר הוא שם עד למחוז חפצו. אבל כאשר הוא מצוה אותי בפרשת דרכים לפנות עכשיו לדרך הימנית, וכי מנין לו שהנני צריך לפנות עתה לימין, ושמא רק כאשר אמשך בדרכי עוד רבע שעה אז אצטרך לפנות לימין. אלא שהוא יודע היכן אני נמצא ברגע זה, ולפי זה הוא ממשך להורות את הדרך הטובה. וכאשר היו אומרים לבני אדם לפני כשלושים שנה שיהיה כדבר הזה, לא היו בני אדם מאמינים, כי איך יתכן דבר כזה, ובהשגת הימים ההם היה הדבר משולל הבנה, וממילא לא האמינו בזה כי לא ידעו מה הוא. וכן הוא בעוד מאות ואלפים פרטים שלפני חמישים שנה לא האמין שום אדם שיהיה כן במציאות, ואילו כיום הזה אף אחד אינו מתרגש מדבר זה כלל, ורואים הדבר כפשוטו ומובן מאליו.

העולה מזה שגם דבר אשר היה נראה פעם בלתי מובן, ולא נתקבל על דעת בני אדם ולא נתיישב על לבם, עדיין יוכל להיות. ומה שאין אתה יכול להשיג הדברים בשכלך ובהבנתך, אינו מורה שלא יוכל הדבר להיות בפועל. וכן הוא גם כן בכל ענייני האמונה, כי הדבר העיקרי שצריך לדעת הוא שאין מבינים הכל, ומה שאין מבינים אינו מבטל את האמונה, כי יוכל להיות דבר שהיום אינו מתקבל על הדעת, ואף על פי כן בבוא העת יוכל להיות. וזאת צריך להבין שלא הכל אפשר להבין, אלא 'תמים תהיה עם ה' אלהיך' (דברים יח, ג), וכפירוש רש"י שם 'התהלך עמו בתמימות וכו' ולא תחקור אחר העתידות'. ועוד שהרי השי"ת הוא אשר נתן חכמה בלב בני אדם להמציא כל הדברים האלה, וכל שכן שיוכל הוא בעצמו לעשות כן.

ובפרט בענין תחיית המתים, הלא השי"ת ברא את האדם יש מאין. ואיתא שאין גוף האדם נאבד לגמרי, כי נשאר בו עצם קטנה ולוז שמה. (עיי' קהלת רבה יב, ה) 'אדריאנוס שחיק עצמות מחיק שמה שאיל את ר' יהושע בן חנניה אמר ליה מהיכן אדם מניץ לעתיד לבא, אמר ליה מלוז של שדרה. אמר ליה הראני, מה עשה, הביא לוז אחד של שדרה נתנו במים ולא נמחה, באור ולא נשרף, בריחים ולא נטחן, נתנו על הסדן והכה עליו בפטיש נחלק הסדן ונבקע הפטיש ולא הועיל כלום'. וממילא כאשר השי"ת ברא את האדם יש מאין, שוב לא יפלא כלל שיוכל להשיב ולהחיות את הגופים כאשר עדיין נותר מהם איזו עצם קטנה.

הנה חלפה שנה עם קשיים שונים ופחדים, ובפרט בארץ ישראל. וגם הנעשה עם הוירוס הזה אשר גרם לבני אדם היזק בבריאות, היזק בחיי אדם, והיזק בפרנסה. והנראה ליתן עצה להמתיק הגזירות. כי הנה בכל דור ודור היו גזירות וקשיים, ולא בכדי נדפס כן במחזור (נראית הכונה, על 'בטל מעלינו כל גזירות קשות ורעות'). ואיזו עצה יש לזה.

הדבר ידוע לכל כי כ"ק אאמו"ר ציס"ע זצוקללה"ה זיע"א היה חידוש גדול ופלא עצום. אף שהיו עוד גוטע אידן אשר התפללו

באר ליה

ד"ר ח' מ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

מתוך דברי אלקים חיים - א' דראש השנה תשפ"ד

השפעת פרנסה ועשירות כדי שנזכה ליראת שמים

נאמר בתהלים (סב, יג) 'ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו', ופירש זקני הבעל שם הקדוש זיע"א על פי עובדא, כי פעם אחת נעשה קטרוג בשמי מעל, על שיש בני אדם, שומרי תורה ומצוות, יראים ושלמים, אשר בדרכם אל תפילת השחר, בעוברם בשוק, כאשר יראו סוחר עצים, [אשר בימים ההם היו העצים צורך חיוני, הן עבור הסקת הבית, והן עבור בישול ואפיה], אזי יתעכבו אצלו ויעמדו על המקח באופן שירוויחו איזה פרוטות, ובעבור המעות הללו הם מפסידים קדיש וברכו.

אמר זק"ק, נעניתי ואמרת כנגדם, הן אמת שלפעמים יפסיד אדם קדיש וברכו עבור ריווח של כמה פרוטות, אבל אם תפנה לכל אדם מישראל ותבקש ממנו שימכור לך את הקדיש וברכו שענה ביום אתמול, בעבור מאה דאלער, בוודאי לא יסכים, וגם בעד חמש מאות או אלף דאלער, יענה ויאמר לעומתך, אחי יהי לך אשר לך, ולי את אשר לי, ואם תחפוץ היכנס לבית הכנסת ותענה קדיש וברכו, אבל את מצוותי לא אמכור בעד שום הון. ובוזה נמתק הקטרוג.

ובזה פירש 'ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו', כי זהו חסד גדול שכאשר משלם השי"ת לאיש הישראלי את גמולו הטוב על המצוות אשר עשה, אזי אינו משלם לו כפי הערך שיש להם בעיניו קודם שעשאו, כי אם 'כמעשהו' כפי הערך שיש להם בעיניו אחר העשייה, וכאשר נתבאר שאחר קיום המצוה יהיה ערך המצוה גדול בעיניו עד מאוד, ולא יואיל למוכרם בעד שום הון.

ויש לפרש באופן אחר, ומקודם אספרה נא ב' מעשיות, [ועל פניו נראה שאין שייכות וקשר ביניהם], וזה יצא ראשונה, מעשה באיש ואשתו אשר התגוררו בעיר פרעשבורג, והיו שניהם עוסקים יחד במסחר, והאירה ההצלחה להם פנים, ונתעשרו ממסחרם. כמה פעמים במשך השנה, היתה האשה עולה לבנין הישיבה בפרעשבורג ונכנסת אל ההנהלה, והיתה נותנת להם סכום הגון לטובת הישיבה. אמנם כיון שהיתה ברת דעת, וידעה שאין אנשים רבים שנותנים סכום כזה, וכל שכן כמה פעמים בשנה, על כן התנתה עמהם שידאגו למנות אחד מבני הישיבה שיאמר קדיש לטובת ולעילוי כל אלו הנשמות שאין מי שיאמר קדיש אחריהם, [ואגב אורחא אזכיר שכך הנני נוהג גם כן, להדליק בכל יום נר עבור נשמות שאין מי שידליק עבורם נר], ויסקימו לדבריה ויעשו כן. כך היו פני הדברים במשך כמה שנים, שבכל תקופה היתה עולה ונותנת הסכום, והיתה שואלת אם עדיין מקיימים את התנאי והממונה אומר קדיש לעילוי הנשמות אשר אין מי שיאמר קדיש אחריהם.

חלפו כמה שנים, ובעל האשה נסתלק לבית עולמו, ולא די בזה אלא שכעבור איזה תקופה פסקה ההצלחה מן החנות, והחלה להפסיד בכל חודש, [כאותו ילד שאמר, הנה כשאני עם המלמד, שנינו יודעים היטב את הנלמד. כאשר המלמד נמצא לבדו, הרי גם אז הוא יודע היטב את הנלמד. רק כאשר אני נמצא לבד, דעמאלטס טויג נישט... כל זמן שהיו שניהם יחד הצליחו במסחרם, אבל כאשר נשארה היא לבד, כבר לא הצליחה כל כך], עד שכעבור תקופה הפסידה את כל הונה. ויהי כאשר הפסידה את רכושה, עלתה לבנין הישיבה ונכנסה אל חברי ההנהלה, ואמרה להם, הנה כל זמן שהיו לי מעות הייתי נותנת לכם ביד רחבה ובנפש חפיצה, ועתה נסתלק בעלי על פני, ואין ההצלחה מאירה לי עוד, ועדיין יש בביתי שתי בנות להשיאם, אבל בזאת אחלה פניכם שימשיך הממונה לומר הקדישים לטובת אלו הנשמות, וכאשר ירחיב ה' לי, אשלם לכם כדרכי מימים ימימה.

בצאתה מבנין הישיבה, הלכה ופניה לא היו לה, והכרת פניה ענתה כמה גדול צערה ויגונה. בהליכתה, והנה בצד השני של הדרך חולף נגד פניה יהודי נכבד זקן ושבע ימים וזקן לבן יורד על פי מדותיו,

ויבוא אליה וישאל אותה למה זה פניך רעים. כיון שהכירה בו שהוא איש טוב לב, סיפרה לו שהיו המעות מצויות אצלה, ולאחרונה חשך עולמה, באשר בעלה עזבה ושבק חיים לכל חי, והיא הפסידה את כל רכושה, ועדיין יש לה בביתה שתי בנות אשר היא צריכה להשיאן ואין לה שום פתח תקוה, ומה תעשה שלאור המצב הזה אין עולה בלבה לשיר שירה ולרקד. שאל אותה היהודי, התוכלי לשער איזה סכום נצרך לך כדי להשיאן. נתחייכה ואמרה לו, וכי איך אוכל לשער את הדבר הזה, הלא הכל תלוי אלו חתנים אבחר להם, [אם אקח חתנים מפונוביז' יעלה לי הדבר סכום עתק, ואם אקח חתנים מבני החסידות אזי נוכל להתפשר בדיני ממונות]. אמר לה, ובכל זאת נסי נא לשער פחות או יותר איזה סכום נצרך לך עבור נישואיהן עם בני תורה יראים ושלמים כפי שליבך חפץ. נקבה באיזה סכום, אשר היה סכום גדול מאוד. הוציא היהודי טשעק-בוך מכיסו, ורשם על הטשעק את כל הסכום שנקבה, ויען ויאמר אליה הנה כתבתי לך כאן טשעק על סך גדול, והנני מתיירא פן לא יאמינו לך ויחשדו שהוא מזוייף מתוכו, על כן כדאי הדבר שתביאו עדים אשה בעת הצורך ויכלו להעיד בפני נכתב ובפני נחתם. נענתה ואמרה, הנה יש לי שייכות עם הישיבה השוכנת כאן בסמיכות, על כן אעלה לשם ואבקש שישלחו עמי שני בחורים להיות עדים. אחר איזה רגעים, שבה האשה ועמה שני בחורים, ויחתום האיש על הטשעק בנוכחותם ויתנה לה, ואמר לה הנה היום כבר נטו צללי ערב וכבר נסגר הבנק, אבל למחר בהיות הבוקר לכי נא אל הבנק ויתנו לך את כל הסכום הנכתב בטשעק. הודתה לו האשה ופנתה אל ביתה בשיר והלל להשי"ת.

ויהי בבוקר, פנתה האשה ונכנסה אל הבנק לפדות את הטשעק אשר בידה. כאשר פנתה אל הפקיד אשר ישב שם ונתנה בידו את הטשעק, כיון שהיה הסכום גדול כל כך, עלה תיכף החשד אולי אינו אמיתי, על כן לא יכל הפקיד למלא את רצונה, ויאמר לה שתיגש אל חדרו של מנהל הבנק, אשר היה גם בעל הבנק, [כי היה בנק פרטי השייך לאדם פרטי. ובחול"ל הוא מצוי יותר. ואני הכרתי יהודי אחד בוועין שהיה לו בנק פרטי]. ויהי בהיכנסה אל המנהל שאל אותה מי נתן לך את הטשעק הזה, נענתה ואמרה הלא בעל הטשעק בעצמו נתנה לי וחתם בפני. כראות המנהל את הטשעק נפל בעילפון מעל כסאו. תיכף הכניסו העובדים את האשה אל חדר אחד, ונעלו בפניה, כי חשבו שיש איזה זיוף וכיוצא בזה ולכן התעלף. כאשר הקיצוהו מעלפונו, צוה ליתן לה תיכף כל הסכום, ותצא האשה מן הבנק ובידה חבילות חבילות של מעות. אחר הדברים האלה סיפר מנהל הבנק כי הוא נולד למשפחת יראים ושלמים, ואחר פטירת אביו לפני כעשר שנים סר מן הדרך. אמש בחלום הלילה בא אליו אביו, ואמר לו, הנה אתה לא אמרת קדיש אחרי, אבל היתה יהודית אחת ששילמה ליהודי שיאמר קדיש לטובת אלו הנשמות שאין מי שיאמר אחריהם קדיש, וכיון שבימי חיי זכיתי לקיים מעט מצוות ומעשים טובים, על כן עלו הקדישים הללו לחלקי. ועתה יש לה בביתה שתי בנות אשר הגיעו לפרקן, והיא צריכה להשיאן, לכן נתתי לה טשעק על כל הסכום, ולמחר היא תבוא אליך אל הבנק ותתן לה את כל הסכום...

אחר הדברים האלה, כראות מנהל הבנק איך השי"ת מנהיג את עולמו, וכמה גדולה התועלת שהיתה לאביו על ידי הקדישים שנאמרו עליו, עד כדי שחזר ובא מעלמא דקשוט עשר שנים אחר פטירתו להכיר טובה לאשה אשר מינתה ושיילמה למי שיאמר קדיש אחר הנשמות שאין מי שיאמר אחריהן קדיש. הרי בזה לא היה רק הרהור תשובה, כי דבר זה היה לו כבית אשר עלה עליו טרקטור גדול, ועשה לו שינוי וועזוע גדול, ועל ידי זה נתעורר לתשובה שלימה ולתיקון המעשים.

את המעשה הזה סיפר מרא דארעא דישאל הגה"ק רבי יוסף חיים

באר ליה

דא"ח מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שיוכל גם הוא להיכנס, אבל מחמת שהיה לבוש בלויי סחבות והיה ריחו נודף, על כן לא הסכימו הנוסעים שיצטרף. בין הנוסעים ישב גם השר שלום, ובראותו את היהודי נכמרו רחמיו ופעל אצל שאר הנוסעים שיניחוהו להידחק ולעלות עמהם בדרכם ללובלין. כאשר עלה היהודי אל העגלה, ישב לצד השר שלום, וסיפר לו דברים כהווייתו, ואמר לו כי מצד הכרת הטוב על שבזכותו יוכל להיות גם בראש השנה הזה אצל הרבי, יתן לו חלק מחלקו לעולם הבא, שהרי מבלעדי היה מפסיד את כל חלקו ונחלתו, [ועל זה אמר השר שלום שהוא בטוח שיש לו חלק לעולם הבא].

כאשר באו ללובלין, ובא השר שלום לפני הרבי מלובלין, הקפיד עליו הרבי באומרו לו, הלא זה כמה שנים שהנני עושה כל טצדקי שבעולם כדי להיפטר מהבטחתי זאת, כי לא אוכל להושיבו סמוך אלי בעולם העליון, באשר יפריע הדבר לשכיני השוכנים שם, ומה זה עשית לי, שבשביילך לא נפטרתי מן ההבטחה והנני מחוייב לקיימה. על כן חוב זה מוטל עליך, שתיגש אליו ותאלפיהו בינה ותורה לו את הדרך איך יזכה לנחול עולם הבא עמי במחיצתי. סיפר השר שלום שבתחילה למד עם היהודי הזה צורת אל"ף ב"ת, כי אפילו זאת לא ידע, אך במשך הזמן כבר למד עמו יחד בספר ברית מנוחה, אשר הוא ספר עמוק וחשוב.

אמר נא לי, אלמלא היה ליהודי זה הון רב באופן שיוכל לתת להרבי מלובלין את הסכום הגדול ההוא, וכי היה זוכה לתשובה שלימה ולהתעלות ממדרגה למדרגה עד שיוכל לישב לעולם הבא סמוך ונראה להרבי מלובלין...

ובזה נוכל לפרש 'ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו', 'ולך ה' חסד' אם תחפוץ לעשות עמנו זה החסד שנהיה דבקים בך ומקושרים אליך, וזהו 'ולך ה'', אזי 'כי אתה תשלם' שתצטרך כביכול לשלם לנו וליתן לנו שפע גדול, הרחבה והון רב. וראיה יש לנו לזה 'לאיש כמעשהו' כמו האנשים הנזכרים במעשיות הנ"ל, שעל ידי שהיה להם שפע ממון, זכו להתקרב אל השי"ת ולשוב בתשובה שלימה ולהיות דבקים בו יתברך.

וזה הפירוש גם כן 'ובכן תן פחדך ה' אלהינו על כל מעשיך', כי אנו מבקשים לזכות לפחדך ה' אלהינו שזוכה ליראת שמים, ועבור זה 'ובכן תן', בעבור זה צריך השי"ת ליתן לנו ולהשפיע לנו שפע רב. והראיה לזה 'על כל מעשיך' כמו הסיפורים והמעשיות שהזכרנו.

ובאמת כן הוא, כי צרכיו הגשמיים של האדם הרי הם כרוחניים, שהרי לולא ירדה נשמת היהודי לעולם הזה הגשמי, היתה נשאת בעולם הנשמות לעבוד שם את השי"ת, ולא היה צריך לדאוג מענין הוצאות שבת ויום טוב והוצאות בניו לתלמוד תורה וכדומה. אמנם השי"ת הביא את נשמותינו לעולם הזה, כדי שלא יהיה נהמא דכסופא, וכיון שהביאנו אל הארץ הזאת, הרי כל צרכנו הגשמיים, רוחניים המה, כי זולתם לא נוכל לעבוד את השי"ת כראוי.

והנה איתא בספרים הקדושים שביום הראשון של ראש השנה לא יבקשו כי אם על רוחניות, וביום השני של ראש השנה אפשר לבקש גם על גשמיות.

אמנם אצלנו אינו נוגע, כי אנחנו מחברים את שני הימים ליומא אריכתא ממש ב"ה, וממילא נחשב אצלנו הכל אחד. ובאמת כן הוא גם בענין זה, כי הגשמיות גם היא רוחניות, ושניהם יחדיו משולבים ודבוקים כמו שנתבאר.

אנו מבקשים מהשי"ת שיחונן אותנו בדעת, ומי שחננו השי"ת בשפע גשמי שיהיה לו השכל להבין תכלית הנרצה להכיר בין טפל לעיקר, ושאר האנשים יברכם השי"ת בשפע גשמי, למען יוכלו לעבוד את השי"ת בשמחה מרוב כל. וכאשר יתנהג אדם כן, ויבין כי מטרת השפע הגשמי היא לטובת הרוחני, אזי יהיה הוא אות דוגמא לאחרים, וממנו יראו וכן יעשו, שכן הוא טבע האדם, שמסתכל באחרים ולומד ממעשיהם.

זוננפלד זיע"א, באומרו שהוא היה אחד משני הבחורים משיבת פרעשבורג שנקראו להעיד על הטשעק...

אמרו נא לי, וכי אם לא היה זה האיש מנהל הבנק עשיר, וכי היה אביו שולח אליו לבקש ממנו סכום גדול כזה, מסתמא שלא. העולה מזה שכל סיבת התעוררות תשובה שלו, שזכה לשוב בתשובה ולחזור להיות שומר תורה ומצוות, הכל הוא מחמת עשירותו...

והמעשה השני, כך סיפר הרה"ק השר שלום מבעלזא זיע"א שהוא בטוח בחלקו לעולם הבא, והוא מחמת מעשה שהיה, וזה דבר המעשה. הרה"ק הרבי מלובלין זיע"א הוצרך פעם לסכום גדול מאוד עבור איזה צורך, ובשכינות אליו בעיירה הסמוכה ללובלין התגורר יהודי אשר היה עשיר גדול, אמנם יהודי זה היה עם הארץ כפשוטו, ולא היה יודע שום אות, ולא היה מכיר את תיבות התורה והתפילה, אבל במסחר היה מוכשר ומצליח מאוד. שלח הרבי מלובלין שליח אל העשיר הזה ויצווהו לומר לו שהוא נצרך לסכום גדול עבור איזה צורך, ואם יואיל ליתן את הסכום הזה, הרי הוא מבטיחו נאמנה שיזכה להיות עמו ולחלקו בעולם הבא. כאמור, אף שהיהודי הזה לא היה בעל השגה ולא יודע ספר, אבל במסחר הבין היטב, והיה יודע שעייסקא שווה היא זו, על כן הסכים תיכף, ואמר לשליח כי מיד יפנה להכין הסכום ויביאהו אל הרבי.

אחר איזה זמן, נתיישב הרבי מלובלין בדעתו, וכי מה זאת עשיתי, מה שאני הסכמתי שיישב הבער הזה סמוך אלי בעולם העליון נחא, כי הוצרכתי לסכום ההוא, אבל הלא לא יחידי אשב שם, ואיך אוכל לעשות כזאת לשכיני בעולם העליון, שיוכרחו הם לסבול את הישיבה סמוך אליו, מחמת שאני הוצרכתי למעות. שלח הרבי אל העשיר שיכול הוא לבקש את כל אשר יעלה בלבו ומוחו, ואף שבמזוני כבר נתברך, אבל יוכל לבקש על אריכות ימים ועל בריאות, ושיהיה שלם כל ימיו בכל האיברים ואפילו שיניו יישארו על מכונם, וכן כיצא בזה כל מיני בקשתו שיעלו בדעתו, רק בזאת יאות לו שיוותר על מקומו בגן עדן.

היהודי הזה, על אף שהיה איש פשוט עד מאוד, אבל במסחר הבין היטב, על כן מיאן לדברי הרבי, ולא הסכים לוותר על ההבטחה בשום אופן, ובעד שום הבטחה אחרת. כיון שראה הרבי מלובלין כך, אמר לו, אם כך הם פני הדברים, הלא אין בידי ברירה, כי הבטחתיך, אך תנאי יש לי כזה, אם תשהה אצלי בראש השנה בכל שנה ושנה עד זמן פטירתך מן העולם, אזי אקיים הבטחתי ותזכה לישב סמוך אלי בעולם האמת, אבל אם תפסיד אפילו שנה אחת שלא תהיה אצלי בראש השנה, אהיה נקי מהבטחתי. לזאת הסכים היהודי, ויצא לשלום.

כעבור תקופה החל היהודי להפסיד את ממונו, עד שנתגלגל הדבר שהפסיד את כל רכושו, והוכרח לחזור על הפתחים כדי חינו, ובכל שנה קודם ראש השנה החל עושה את דרכו ללובלין כדי לשהות במחיצת החוזה אמת בימי ראש השנה. חלפו השנים וכבר נחלש גופו, והיתה הדרך קשה עליו, יען כי בחוץ לארץ כבר היו הגשמים מצויים קודם ראש השנה, ונעשו ביצות אשר הכבידו על ההליכה, וכיון שלא היה בידו אפשרות לשכור סוס ועגלה, והוכרח לשרך את רגליו, על כן הקדים את צאתו אל לובלין איזה זמן קודם ראש השנה.

בשנה אחת, כאשר כבר היה בדרכו ללובלין, הצליח להתקדם בקושי גדול, וכבר היה זה באמצע חודש אלול, ועדיין היה מרחק רב מלובלין, עד שהתחיל לחשוש שמא לא יזכה להיות בראש השנה אצל הרבי, ובזה יפסיד את הבטחתו. כאשר הבין את זאת, החליט בדעתו שהוא מוכרח לעשות ככל אשר לאל ידו כדי שיבוא אל הרבי לראש השנה, והיה בשומעו קול עגלת סוסים העוברת בדרך אשר הלך בה, נשכב על הארץ לפני העגלה ולא הניחם להמשיך ולהתקדם בדרכם באופן שיהיו מוכרחים לשמוע לדבריו. והנה על העגלה ישבו קבוצת חסידים אשר היו בדרכם ללובלין, לעשות את ימי ראש השנה בצל קדשו של הרבי. ביקש מהם שיניחוהו לעלות ולהצטרף עמהם אל הרבי, אבל הם ענו ואמרו לו שהעגלה מלאה ואין עוד מקום לאיש להצטרף. והנה אף שאילו היו חפצים היו יכולים לישב צפופים באופן

המשך בעמ' ג'

לפשוטי העם צריך לעורר בתוכחת מוסר לכפר על פשעיהם שנעשו במזיד, אבל 'ולבית יעקב' הצדיקים וחשובים שבעם 'חטאתם' אותם צריך לעורר רק במעט, כי אין בהם כי אם חטא ושובג.

ובזה פירש בשבח נעורים מאמר הכתוב (תהלים פט, טז) 'אשרי העם יודעי תרועה', ששבח הכתוב את פשוטי 'העם', על עצם שהם יודעים ומכירים מצבם שהם צריכים 'לתרועה' כדי להתעורר. ובעצם הדבר שהם מכירים ויודעים מצבם, בזה יש תקוה לאחריתם, כי על ידי זה סופם לשוב בתשובה שלימה, ולזה 'אשרי' להם. ודפח"ח.

ובבחינה זו אמר כ"ק אאמו"ר ציס"ע צוקללה"ה זיע"א בשם הרה"ק מרוד"ן זיע"א אז דער הייליגער באשעפער האט ליב הערשט איינער וואס איז נישט, און ער ווייסט אז ער איז נישט. ווי איינער וואס ער איז, און ער ווייסט אז ער איז [השי"ת אוהב יותר את מי שהוא חסר ודל ממעשים, והוא יודע ומכיר בשפל מצבו. יותר ממה שאוהב את האיש החשוב ומוכשר המעש, והוא יודע ומכיר ברום מעלתו], עד כאן. והוא כעין האמור, כי בעצם הדבר שהאדם מכיר את מקומו ויודע מצבו, אזי יש לו תקוה שיזכה לשוב בתשובה שלימה, מה שאין כן כשאינו מכיר את מקומו, איך יתקדם ובמה יתעלה.

ועל פי הדברים האלה עלה בדעתי לפרש הנאמר בתפילת מוסף בקדושת כתר 'איה מקום כבודו להעריצו לעומתם משבחים ואומרים', דהיבת 'איה' ר"ת 'אשרי העם' יודעי, רומז על פשוטי העם אשר יודעים שהמה נצרכים לקול תרועה כדי שיתעורר לבם, וכנזכר. ועל אלו נאמר 'איה - מקום כבודו' כאשר פשוטי העם מכירים את מקומם, כבודו במקומו מונח, בשביל זה לבד 'להעריצו לעומתם משבחים ואומרים' שעל זה אנו אומרים 'אשרי' להם, ומעריצים ומשבחים אותם, כי על ידי שהם מכירים את מקומם ומצבם בזה לבד סופם לזכות להתעלות.

ומעתה תתישב הקושיא המפורסמת מה שאחד מטעמי תקיעת שופר הוא להזכיר אילו של יצחק, האיל שהיה בעקידה. ולכאורה הלא אין האיל חלק ממעשה העקידה, ולא היה כי אם תוספת כדי שיוכל אברהם אבינו להקריב איזה קרבן, ומה ענין להזכיר זכות האיל שנשחט תמורת יצחק.

ול האמור יתבאר כי שם 'איל' ר"ת 'אשרי' יודעי להריע, ודבר זה הננו מזכירים כי כאשר מכיר האדם את מקומו ויודע מה מצבו, בזה לבד אשרי לו, כי על ידי זה יש תקוה לאחריתו.

ב' דראש השנה תשפ"ד

לתת טעם במנהגנו שבעת אמירת 'המלך' בימים הקדושים מסלסל החזן בקולו והוגה 'ה' פעמים, כי 'רומז ליראת ה' כדאיתא בזה"ק. והענין שהוא מסוגל להחדיר בבני אדם יראת שמים. גם מרומז בזה שהיו"ד הם היהודים אשר ממליכים את השי"ת, ובזכות שממליכים את המלך הקדוש על כל העולם כולו, יזכו לתשובה שלימה.

עתיקא קדישא כי תצא תשפ"ד

בהגיענו לימי הרחמים והסליחות
קח בידך את הזכות הכבירה להיות שותף
בהפצת דברי אלוקים חיים מרבותינו הקדושים
שהיו מליצים עליך להיכתב לשנה טובה
ברוחניות ובגשמיות
לתרומות והנצחות:
054-8496038

נדבת

הרב ישראל מרדכי שטרן שליט"א
לזכות אבינו רועינו ועטרת ראשינו
כבוד קדושת מרן אדמו"ר שליט"א

בזכות הפצת מעיינות רבוה"ק אשר שפתותם דובבות
יעזרהו השי"ת ויהיו מליצי יושר להיכתב ולהיחתם
לחיים טובים ולשלום בזה יום הדין ולשנה טובה ומבורכת אכ"ר

נדבת

הרה"ח ר' יעקב הניג הי"ו
לזכות אבינו רועינו ועטרת ראשינו
כבוד קדושת מרן אדמו"ר שליט"א

בזכות הפצת מעיינות רבוה"ק אשר שפתותם דובבות
יעזרהו השי"ת ויהיו מליצי יושר להיכתב ולהיחתם
לחיים טובים ולשלום בזה יום הדין ולשנה טובה ומבורכת אכ"ר

נדבת

הר"ר מאיר זורגר הי"ו
לזכות אבינו רועינו ועטרת ראשינו
כבוד קדושת מרן אדמו"ר שליט"א

בזכות הפצת מעיינות רבוה"ק אשר שפתותם דובבות
יעזרהו השי"ת ויהיו מליצי יושר להיכתב ולהיחתם
לחיים טובים ולשלום בזה יום הדין ולשנה טובה ומבורכת אכ"ר

נדבת

הר"ר יהודה אריה לייב פרידמן הי"ו
לזכות אבינו רועינו ועטרת ראשינו
כבוד קדושת מרן אדמו"ר שליט"א

ולזכות כל קהלא קדישא הדין
בזכות הפצת מעיינות רבוה"ק אשר שפתותם דובבות
יעזרהו השי"ת ויהיו מליצי יושר להיכתב ולהיחתם
לחיים טובים ולשלום בזה יום הדין ולשנה טובה ומבורכת אכ"ר

נדבת

הר"ר יעקב זאב אייזנבאך הי"ו
לזכות אבינו רועינו ועטרת ראשינו
כבוד קדושת מרן אדמו"ר שליט"א

בזכות הפצת מעיינות רבוה"ק אשר שפתותם דובבות
יעזרהו השי"ת ויהיו מליצי יושר להיכתב ולהיחתם
לחיים טובים ולשלום בזה יום הדין ולשנה טובה ומבורכת אכ"ר

נדבת

הר"ר ל. י. ב. ג. הי"ו
לזכות אבינו רועינו ועטרת ראשינו
כבוד קדושת מרן אדמו"ר שליט"א

בזכות הפצת מעיינות רבוה"ק אשר שפתותם דובבות
יעזרהו השי"ת ויהיו מליצי יושר להיכתב ולהיחתם
לחיים טובים ולשלום בזה יום הדין ולשנה טובה ומבורכת אכ"ר

נדבת

הר"ר ה. ב. ש. הי"ו
לזכות אבינו רועינו ועטרת ראשינו
כבוד קדושת מרן אדמו"ר שליט"א

בזכות הפצת מעיינות רבוה"ק אשר שפתותם דובבות
יעזרהו השי"ת ויהיו מליצי יושר להיכתב ולהיחתם
לחיים טובים ולשלום בזה יום הדין ולשנה טובה ומבורכת אכ"ר

נדבת

מ' י. ב. ש.
לזכות אבינו רועינו ועטרת ראשינו
כבוד קדושת מרן אדמו"ר שליט"א

בזכות הפצת מעיינות רבוה"ק אשר שפתותם דובבות
יעזרהו השי"ת ויהיו מליצי יושר להיכתב ולהיחתם
לחיים טובים ולשלום בזה יום הדין ולשנה טובה ומבורכת אכ"ר

יו"ל ע"י מכון להוצאת דברי רבוה"ק 'משיב נפש' ♦ קרית פרמישלאן - בני ברק